

TEKNOLOGIYA TA'LIM PRAKTIKUMI FANINI O'QITISHDA MULTIMEDIA VOSITALARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI

Muzaffarova Gulhayo Ikromovna

Buxoro davlat universitetining Pedagogika instituti

Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (Texnologik ta'lim)

mutaxassisligi 1-bosqich magistranti

ANNOTATSIYA

Maqolada texnologiya ta'lim praktikumi fanining mazmun mohiyati, multimedia ta'lim vositalari haqida ma'lumot va texnologiya ta'lim praktikumi fanini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish, ularning keng ko'lamli imkoniyatlari haqida so'z yuritilgan.

Kalit so'zlar: *Texnologiya ta'lim praktikumi, multimedia, multimedia vositalari, elektron darslik, proyektor, kompyuter, virtual laboratoriya.*

АННОТАЦИЯ

В статье рассматривается сущность предмета технологической практики, информация о мультимедийных средствах обучения и использовании мультимедийных средств в обучении предмету технологической практики, их широкий спектр возможностей.

Ключевые слова: *Технологический образовательный практикум, мультимедиа, мультимедийные средства, электронный учебник, проектор, компьютер, виртуальная лаборатория.*

ABSTRACT

The article discusses the essence of the subject of technology education practicum, information about multimedia teaching aids and the use of multimedia tools in teaching the subject of technology education practicum, their wide range of possibilities.

Keywords: *Technology education workshop, multimedia, multimedia tools, electronic textbook, projector, computer, virtual laboratory.*

KIRISH

Talabalarning ma'naviy dunyosini boyitish, borliqni idrok etishda uning yaxlitligi, takrorlanmasligi va uyg'unligini anglash, hayotiy tasavvurini amaliy faoliyatida ifodalash orqali tafakkurini o'stirish, ijodkorlikni rivojlantirish, innovatsion g'oyalarni yaratish hamda kundalik hayotga tatbiq etishga o'rgatish amaliy fanlar blok-moduli orqali amalga oshiriladi.

Texnologiya ta'lim praktikumi fani talabalarga yog'och, metallar va polimer materiallarining xususiyatlari to'g'risida boshlang'ich bilimlar, yog'ochdan buyumlar tayyorlashda rejalash, yo'nish, arralash, teshish, pardozlash ishlari, qo'l va elektr asboblarning tuzilishi, ishlashi, dastgohlar, elektr va mexanizatsiyalashtirilgan jihozlar, mashinalar elementlari, yangi texnika va ilg'or texnologiya asoslari, texnologik xaritalar, ularni tuzish va foydalanishni o'rgatadi.

Texnologiya ta'lim praktikumi fani talabalarda texnik ijodkorlikni, qobiliyatni, tafakkurni rivojlantirish, amaliy mashg'ulotlar jarayonida tabiiy, metall va metallmas materiallarga texnologiya asosida ishlov berish usullarini o'rgatish orqali hunarmandchilik asoslari, ishlab chiqarish va ro'zg'orshunoslik asoslari, elektrotexnika ishlari, elektronika asoslari, ijodiy loyiha tayyorlash texnologiyasi bo'yicha o'zlashtirgan bilim, ko'nikma va malakalarini hayotda qo'llay olish layoqatini shakllantirishni va kelajakda o'z sohasining yetuk mutaxasisi bo'lib yetishishini ko'zda tutgan.

Talabalarining mazkur fanni o'zlashtirishlari uchun o'qitishning ilg'or va zamonaviy usullaridan foydalanish, yangi axborot va pedagogik texnologiyalarni tadbiq qilish muhim ahamiyatga egadir. Fanni o'qitishda plakatlari, chizmalar, namunalar, yo'riqnoma texnologik xaritalar, ko'rgazmali texnik vositalardan, kompyuter texnikasi, kinofilm, videofilm, diafilm, slayd va dasturlashtirilgan elektron didaktik vositalardan foydalanib, talabalarining bilim, ko'nikma va malakalarni hosil qilish ko'zda tutiladi. Hozirgi zamonaviy bosqichda pedagogik dolzarb vazifalarga fan texnika, ilg'or texnologiyalar yutuqlaridan foydalanish asosida shaxsni tarbiyalash, o'qitish va rivojlantirish maqsadlari, mazmuni, metodlari, vositalari va tashkiliy shakllarini ilmiy ta'minlash kiradi. Bugungi kunda ta'lim sohasida fan va texnikaning so'nggi yutuqlari asosida ishlab chiqilgan audio, video, telekommunikatsiya va informatsion texnika va texnologiyalarning qo'llanilishi katta ahamiyat kasb etmoqda. Shuning uchun ularning didaktik imkoniyatlari bilan tanishib chiqish va mashg'ulotlarda ularni qo'llashni o'rganish dolzarb pedagogik muammolardan biri sanaladi. Inson taraqqiyotining barcha davrlarida ijodiy mehnat bashariyatni olg'a harakatlantiruvchi asosiy omil bo'lib kelgan. Yosh avlodni ijodiy mehnatga o'rgatish uni zamonasining eng ilg'or bilimlari bilan qurollantirish, barcha davrlarda barcha xalqlar uchun dolzarb vazifa hisoblangan. Jamiyat rivojlanar ekan har bir sohada rivojlanishni talab etadi. Buning uchun o'quvchi yoshlarimizning qiziqish va qobiliyatlariga qarab rivojlantirib borishimiz lozim.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Multimedia texnologiyalarini ta'lim jarayonlariga joriy etish ta'limni axborotlashtirishning asosiy nuqtalaridan biridir. Hozirgi vaqtda multimedia texnologiyalari jadal rivojlanayotgan va istiqbolli yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

O'quv jarayonida multimedia texnologiyalaridan foydalanishning dolzarbligi ijtimoiy taraqqiyotimizning hozirgi bosqichida jamiyatni axborotlashtirish va Internet global kompyuter tarmog'idan keng foydalanish bilan bog'liq. Kompyuter texnologiyalari bugungi kunda ko'plab talabalar hayotining ajralmas qismiga aylandi. Ular ko'pincha ularni oddiy maktab darsligidan ko'ra ko'proq qiziqish bilan qabul qilishadi. Axborot texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilar tomonidan materialni katta darajada o'zlashtirishni ta'minlaydi. Interaktivlik multimedaning juda muhim qismidir. Odamlar ko'rgan narsalarining atigi 20 foizini va eshitganlarining 30 foizini eslab qolishadi. Bundan tashqari, ular ko'rgan va eshitgan narsalarining 50 foizini va bir vaqtning o'zida ko'rgan, eshitgan va qiladigan narsalarining 80 foizini eslab qolishadi. Zamonaviy jamiyatda bilim tobora tovarga aylanib bormoqda va har qanday tovar kabi yaxshi qadoqlash va tegishli tarqatish usullarini talab qiladi. Multimedia texnologiyasiga asoslangan kompyuterlashtirilgan ta'lim inson o'qituvchisining o'rnini bosa olmaydi, lekin u o'qituvchi faoliyatini, ayniqsa, mustaqillik, ijodiy fikrlash rivojlanadigan sohalarida to'ldirishi va takomillashtirishi mumkin. Zamonaviy jamiyatni axborotlashtirish, ta'lim tizimiga axborot texnologiyalarini joriy etish o'quv jarayonini qayta ko'rib chiqishni talab qiladi. Insoniyat XXI asrga o'z taraqqiyotining yangi bosqichi – axborot jamiyati bosqichiga kirdi. Zamonaviy axborot texnologiyalari o'quvchilarning kommunikativ, ijodiy va kasbiy bilimlarini, ularning o'z-o'zini tarbiyalash va o'z-o'zini rivojlantirishga bo'lgan ehtiyojlarini rivojlantirishni ta'minlaydigan o'qitishga yondashuvlarni sifat jihatidan o'zgartirishga imkon beradi. Ta'kidlash joizki, multimedia texnologiyalarini o'quv jarayoniga joriy etish shartlaridan biri multimedia proyektori, kompyuter, ekranli maxsus jihozlangan o'quv xonalarining mavjudligidir. Ta'lim jarayoniga zamonaviy multimedia texnologiyalarining joriy etilishi an'anaviy ta'limga nisbatan quyidagi samarlarga erishish imkonini beradi:

- jadval va rasmlarni rangli, ovozli, animatsiyalar, gipermatnlar bilan boyitish;
- interaktiv veb-elementlar, testlardan foydalanish;
- darsning nazariy materialini boyitib borish;
- axborotlarning muntazam ravishda yangilab turish;

- ta'lim jarayonida o'quvchi-talabalar bilan ko'proq individual ishlash, ularning darsga qiziqishlarini oshirib, egallagan bilimlarini qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish;

- ta'lim jarayonida fanlararo aloqalarni kuchaytirish, voqelikni kompleks o'rganish;

- ta'lim jarayonining moslashuvchanligi, shakllari va usullarini, texnologik bazasini zamonaviy AKT vositalarini joriy etish orqali takomillashtirib borishdan iborat.

Talabalarni ma'ruza va amaliy mashg'ulotlar davomida o'qitishda turli xil multimedia resurslari bilan materialni taqdim etish uchun keng imkoniyatlar ochadigan axborot texnologiyalaridan foydalaniladi, masalan: chizmalar, vizual modellar, grafik ma'lumotlarning taqdimoti, ular alohida parchalarni tushuntirishda foydalidir.

O'quv jarayonida multimedia texnologiyalaridan foydalanish fanni o'rganishga bo'lgan motivatsiyani oshiradi, chunki talabalar uchun materialni taqdim etishning yangi shakli qo'llaniladi; o'rganilayotgan mavzularni idrok etish samaradorligini oshiradi, bu esa har doim o'rganishni yanada samaraliroq qiladi; o'quv materialini yaxshiroq o'zlashtirish va yaxshiroq yodlashga yordam beradi.

Video proyektor ushbu ma'lumotni takrorlash imkonini beradi. Kichkina tabiiy namunani namoyish qilish bilan hech qanday taqqoslash mumkin emas, o'quv plakati.

1-rasm. Multimedia vositalari.

Multimedia texnologiyalariga qiziqishning ortishi, bunday texnologiyalarning ta'limga joriy etilishi ko'plab o'qituvchilarning multimedia kontenti va ta'lim multimedia mahsulotlarini yaratish vositalarini puxta egallashiga olib keldi. E'tibor bering, o'qituvchilar ko'pincha dasturchi emas. Bularning barchasi dasturchilarga mo'ljallangan emas, balki multimedia mahsulotlarini ishlab chiqishga imkon beruvchi dasturlarning yangi sinfining paydo bo'lishiga olib keldi.

Tez rivojlanayotgan axborot-kommunikatsiya texnologiyalari zamonaviy maktabdan kommunikativ, ijodiy va kasbiy bilimlarning rivojlanishini, o'z-o'zini tarbiyalash ehtiyojlarini ta'minlaydigan ta'limga yangi yondashuvlarni joriy qilishni talab qiladi. Bunday texnologiyalarni o'quv jarayoniga joriy etish yangi bosqichga – yangi multimediali o'quv materiallarini joriy etishga o'tmoqda. Hozirgi vaqtda ko'plab turli xil axborot resurslari yaratilgan bo'lib, ular o'quv va ilmiy faoliyat sifatini sezilarli darajada oshirdi. O'qitishda ko'pincha multimedia texnologiyalari qo'llaniladi, ularning doirasi sezilarli darajada kengaydi: o'quv dasturlarini yaratishdan multimedia sohasidagi ta'lim dasturlarini qurishning ajralmas kontsepsiyasini ishlab chiqishgacha, yangi o'qitishni shakllantirish. yordamlar. Multimedia g'oyasi axborotni taqdim etishning turli usullaridan foydalanish, matnlarning video va ovozli jo'rli, yuqori sifatli grafikalar va animatsiyani dasturiy ta'minotga kiritish dasturiy mahsulotning ma'lumotlarga boy va tushunarli bo'lishiga yordam beradi. bir vaqtning o'zida ma'lumotni idrok etishning turli kanallariga ta'sir qilish qobiliyati tufayli didaktik vosita. Ta'lim uchun yangi texnologiyaning istiqbollari xalqaro hamjamiyat tomonidan yuqori baholandi, YUNESKO Bosh konferentsiyasining 28-sessiyasida Ta'lim dasturi doirasida "Multimedia texnologiyalari va shaxsiy rivojlanish" tadqiqot loyihasi tashkil etildi.

Estetika fanlari haqida gap ketganda birinchi navbatda ko'z oldimizga musiqa, texnologiya, tasviriy san'at kabi fanlar keladi. O'qitishning nazariy va amaliy jihatlarinibir-biridan ayro qilmagan holda kompleks olib borish zarurligini esdan chiqarmagan ma'qul. Chunki har bir fanning zamonaviy ta'lim bo'yicha yangicha uslubda pedagogik texnologiya asosida tashkil etish, o'quvchilarni mavzuni yaxshi o'zlashtirishi, erkin va mustaqil fikrlashiga imkon yaratadi. O'tilayotgan mavzuni o'quvchilar tomonidan yaxshi o'zlashtirilishi, albatta pedagogik mahoratga boqliq. Pedagog o'z fanini ilmiy va metodik jihatdan chuqur bilsa, qo'llaniladigan metodlar, turli innovatsiyalar, ko'rgazmali va texnik vositalardan unumli foydalanib, o'quv jarayonini tashkil etsa dars samaradorligi yuqori bo'lishi muqarar. Metod tanlash nafaqat o'quv maqsadini balki mazuni va murakkabligiga ham bog'liq.

O'quvchilar ana shunday intellektual bilim olishda zamonaviy texnik vositalardan oqilona foydalanish, ta'lim tizimida sifat o'zgarishiga olib kelishi shubhasiz. Ayniqsa, ta'lim jarayonini mazmunli tashkil etish uchun zamonaviy texnik vositalardan unumli foydalanish maqsadga muvofiqdir. Bu esa, ya'ni dars mashg'ulotlari jarayonida texnologiya, axborot, kompyuter, multimediya, internet va shunga o'xshash axborot kommunikatsiya texnologiyalardan foydalanish o'zining samarasini bermoqda.

Dars mashg'ulotlarini multimedia vositalari bilan o'qitish hozirgi zamon talablaridan biri hisoblanib, xususan texnologiya fanlarida vositalardan foydalanish bugungi kunda yuqori natija va samara bermoqda. 2020-2021- o'quv yili uchun maktab darsliklarining yangilanishi, ular tarkibida texnologiya fani darsligi ham yangilanib, innovatsion yondashuv asosida tayyorlandi. Texnologiya fani darsliklari uchun ilk bor o'qituvchi kitobi va multimedia ilovalari tayyorlandi. Yangiliklardan yana biri darsliklardagi mavzularni qo'shimcha ma'lumotlar bilan boyitish maqsadida darsliklarga QR kod o'rnatildi.

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, texnologiya ta'lim praktikumi fanini o'qitishda multimedia vositalaridan foydalanish amaliy va nazariy mashg'ulotlarida samarali ta'sir ko'rsatish bilan birgalikda, mashg'ulotlarda vaqt tejash imkonini beradi. Multimediali dasturiy vositalar asosida o'qitish jarayonida aniq va tabiiy fanlarni o'qitish, ma'ruza matnlarini taxrirlash, talabalar topshirgan nazorat natijalarining taxlili asosida ma'ruza matnlarini bayon qilish uslubini yaxshilash, o'quvchi-talabalar axborot texnologiyalarini multimedia vositalari asosida animatsiya elementlarini dars jarayonida ko'rishi, eshitishi va mulohaza qilish imkoniyatlariga ega bo'ladi. Jumladan multimediali dasturiy ta'lim vositadari, texnologiya ta'limi praktikumi jarayonida talabarning amaliy mashg'ulotlarda ishlatiladigan asbob-uskunalar, ulardan xalq xo'jaligida foydalanish, texnik ijodkorlik va xalq hunarmandchiligiga oid chuqur bilim olishida, ta'lim sifati va samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Texnologiya ta'limi praktikumi fani amaliy mashg'ulotlar jarayonida multimediali dasturiy vositalari ya'ni elektron darsliklar, elektron amaliy mashg'ulotlar to'plami, elektron o'quv-uslubiy majmualar, virtual laboratoriya stendlari, 3D animatsiyalar, elektron o'quv trenajorlari va bilimlarni nazorat qilishning kompyuterli tizimlaridan foydalanish, ta'lim oluvchilarning motivatsiyasi hamda ta'lim sifati samaradorligini sezilarli darajada oshirishga xizmat qiladi.

REFERENCES

1. Muslimov N.A., Sharipov Sh.S., Qo'ysinov O.A. "Mehnat ta'limi o'qitish metodikasi, Kasb tanlashga yo'llash", O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2014 y.
2. Qo'ysinov O.A. "Kasb ta'limi yo'nalishi bakalavr o'qituvchilarni tayyorlashda mustaqil ta'limning ilmiy-metodik asoslari" 13.00.08-Kasb –hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi ixtisosligi bo'yicha pedagogika fanlari nomzodi ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya Toshkent-2008y.
3. Йўлдошев Ж.Ғ, Усмонов С.А. Педагогик технология асослари (Халқ таълими ходимлари учун қўлл.). – Т.: Ўқитувчи, 2004. – 101 б.
4. Каримов И. Меҳнат таълими ўқитиш технологиялари. – Т.: РТМ, 2008. – 68 б.
5. Каримов И. ва бошқ. Меҳнат таълими дарсларида фанлараро боғланишлар. – Т.: РТМ, 2008. – 37 б.
6. Каримов И. Меҳнат таълими ўқитиш технологиялари. – Тошкент: Низомий номидаги ТДПУ, 2013. – 228 б.
7. Karimov I., Maxsimova M., Tohirov O'. Mehnat ta'limi darslarini tashkil etish. – Т.: RTM, 2014. – 132 .
8. Олимов Қ.Т., Жалолова Д.Ф., Каримова М.Н. ва бошқ. Махсус фанларни ўқитиш методикаси. – Т.: Фан ва технология, 2013. – 240 б.
9. Пўлатов И.П., Исамитдинов С.С., Одилов С.А. Таълимда инновация. – Тошкент: Фан, 2007. – 170 б.
10. <http://www.uzedu.uz/>
11. <http://www.ziyonet.uz/>
12. <http://www.istedod.uz/>